

شناسایی نیازهای اطلاعاتی ذی‌نفعان فرایند هوشمندی فناوری با استفاده از مفهوم چرخه عمر فناوری

بابک قسیم^{۱*}، هادی نیل‌فروشان^۲

ghassimb@ut.ac.ir
nilfroushan@gsme.sharif.edu

چکیده

هوشمندی فناوری عبارت است از فرایند جمع‌آوری اطلاعات به‌هنگام و مرتبط در زمینه فناوری‌های راهبردی و شناسایی و تحلیل تهدیدها و فرصت‌های محیط فناوریانه به‌منظور پشتیبانی از فرایند تصمیم‌گیری. نخستین گام از مراحل پیاده‌سازی فرایند هوشمندی فناوری، شناسایی ذی‌نفعان یا مخاطبان و متعاقباً، شناسایی نیازهای اطلاعاتی آنهاست. برای شناسایی نیازهای هوشمندی مخاطبان از دو رویکرد مستقیم و غیرمستقیم استفاده می‌شود که تفاوت آنها در نحوه دریافت نیازهای کاربران است؛ به‌گونه‌ای که در رویکرد مستقیم، این امر با استفاده از ابزارهایی مانند پرسش‌نامه و در رویکرد غیرمستقیم، بر مبنای برآورد و تخمین نیازها صورت می‌پذیرد. از آنجا که رویکردهای مستقیم در کشورهایی که دارای تجربه اندکی در زمینه پیاده‌سازی این فرایند هستند با دشواری‌هایی روبروست، استفاده از رویکرد غیرمستقیم برای شناسایی نیازها توصیه می‌گردد. در این مقاله از مفهوم چرخه عمر فناوری و مراحل شش‌گانه آن برای شناسایی نیازهای مخاطبان که در پنج دسته کلی (سیاست‌گذاران، مدیران صنعتی، کارشناسان تحقیق و توسعه، سرمایه‌گذاران و دانشگاهیان) قرار گرفته‌اند، استفاده می‌شود. این مدل در راه‌اندازی مرکز هوشمندی فناوری برای یکی از نهادهای زیرمجموعه صنعت نفت مورد استفاده قرار گرفته که نتایج حاصل از این امر به‌عنوان مطالعه موردی مطرح می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: هوشمندی فناوری - نیازهای هوشمندی - چرخه عمر فناوری - ذی‌نفعان

۱- مقدمه و بیان مسئله

در دهه‌های اخیر و با رشد رقابت در صنایع مختلف، کسب اطلاع و آگاهی مرتبط و مناسب با زمینه کسب و کار بیش از پیش ضرورت یافته است. در واقع مهمترین دارایی فضای کسب و کار فعلی را می‌توان دانش و آگاهی لازم به‌منظور اخذ تصمیمات مناسب و به‌هنگام عنوان کرد. این دانش و آگاهی که در مقیاس سازمانی از آن با عبارت هوشمندی کسب و کار^۱ یاد می‌شود، ابعاد و اجزاء مختلفی از قبیل هوشمندی رقابتی، هوشمندی بازار و هوشمندی فناوری^۲ را در بر گرفته که میزان اهمیت آنها در صنایع و فضاهای کسب و کار گوناگون متفاوت است. چنانچه یک صنعت در ابتدای مراحل توسعه خود بسر

۱ و ۲- نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد MBA- دانشکده مدیریت - دانشگاه تهران

۲- دانشجوی دکترای رشته سیاست‌گذاری علم و فناوری - دانشکده مدیریت و اقتصاد - دانشگاه صنعتی شریف